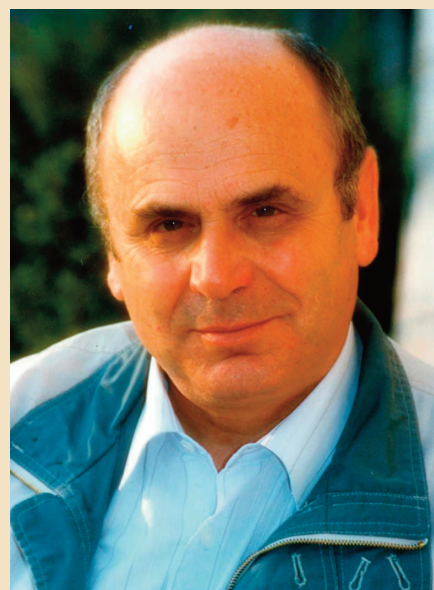

DIALOG CU ALEXANDRU IOAN HERLEA, *președintele asociației* *LA MAISON ROUMAINE din Paris*

„Urăsc nedreptatea și am oroare de lașitate”

Din momentul în care l-am cunoscut pe Alexandru Ioan Herlea, convorbirile noastre telefonice au devenit o permanență. Găsisem un partener cultivat, amator atât de taifasuri telefonice pline de miez, cât și de schimburi culturale: pentru mine vești pariziene, pentru Domnia Sa – brașovene, mai ales că este de-al locului, deși trăiește în Franța. Cu multă sollicitudine mi-a pus la dispoziție arhiva părintelui său, Alexandru Herlea, folosită la documentarea pentru capitolul ce i l-am consacrat în cartea subsemnatei Elite ale Brașovului și arhivele lor de familie. Interlocutorul meu a moștenit spiritul justițiar, onestitatea, implicarea în probleme hotărâtoare ale românilor, continuând tradiția familiei pe alte coordonate. El însuși un nume binecunoscut atât în plan academic, cât și politic. Prin aceste dialoguri, doar o parte din ele tipărite acum, mi-am propus să luminez contururile unei personalități, așa cum se înfățișează din răspunsurile cu privire la destinul său, la traiectoria profesională, apreciată pe plan internațional în domeniul istoriei științei și tehnicii, la activitatea politică din România ca ministru al Integrării Europene și ambasador la Comisia Europeană.

Steluța Pestrea Suci: *Cum e să duci în spate istoria bogată a familiei, cunoscută prin lucrarea în folosul nației, cu rădăcini adânci în viața socială, politică, culturală, religioasă, nu numai a Transilvaniei? Să citez o observație a tatălui dumneavoastră din Memorii: sunt „rădăcinile unui arbore, câteva dintre ele principale și altele secundare și laterale”.*

Alexandru Ioan Herlea: Încep cu o butadă: tot ardeleanul se naște istoric. Pentru el istoria nu este o greutate pe care o duce în spate, dimpotrivă, este sursa identității sale. De mic copil știam că familia din care descind a fost prezentă în viața religioasă, culturală și politică a țării, în primul rând în cea a Transilvaniei. Această descendență n-a fost pentru mine o constrângere, o obligație de-a fi la înălțimea înaintașilor, adică o greutate pe care s-o duc în spate, ci mai degrabă un sprijin, căci am cunoscut repere la care să mă raportez și care mi-au servit ca model. În afara valorii lor intrinseci, aceste exemple umane m-au influențat afectiv prin apartenența lor la familie. Se știe cât de importantă este în orice realizare, în orice reușită, dimensiunea afectivă. În concluzie, nu am dus nimic în spate, am avut șansa să aparțin unei familii care a favorizat formarea mea în respectul ierarhizării valorilor.

S.P.S.: *Fiind un dialog care apare într-o revistă brașoveană, așezăm în pagină și momente din traiectoria dumneavoastră*

existențială tangente în primul rând cu orașul. Prin arestarea tatălui purtați o încărcătură biografică dureroasă. Ce vârstă aveți la prima arestare a părintelui? Ce amintiri păstrați și cum v-a marcat acea perioadă?

A.I.H.: Nu aveam încă 7 ani când tatăl meu a fost arestat în august 1949. Fratele meu, care începuse să fie bolnav (va deceda în 1957), avea 4. Era un copil excepțional dotat, începuse să citească și cânta la pian. Aveam un pian *Schweighofer*, o marcă cotate, pe care l-a vândut mama în primăvara anului 1953, pentru a putea supraviețui și a-și plăti lecțiile de desen tehnic pe care le făcea. În 1952, fusese dată afară din învățământ și s-a angajat muncitoare necalificată la Steagul Roșu.

Condițiile în care locuim deveniseră foarte dificile. În apartament se mai aflau, în afara noastră – a mamei, a fratelui meu și a mea –, alte două familii. Bucătăria și baia erau comune. În 1952 fusesem trecuți și noi pe lista persoanelor care urmau să fie evacuate cu domiciliu obligatoriu, lucru care nu s-a întâmplat, luându-se în considerare situația bolii fratelui meu. Mai erau, se vede, și printre comuniști unii cu comportamente mai civilizate.

S.P.S.: *Rămânem la „atunci”, la adolescența dumneavoastră brașoveană, fără a ocoli o rememorare a situației politice la care erați martor.*

A.I.H: O completare la răspunsul anterior. Să mai adaug că mama, ca să se poată angaja la uzinele Steagul Roșu, a fost obligată să divorțeze, iar eu spuneam la școală și răspundeam la întrebările celor care mă chestionau că tata este în deplasare și nu avem legături cu el, că nu știu unde se află. Trăiam într-o continuă teroare, foarte mulți ne ocoleau. Situația financiară era dezastruoasă, pâinea era pe cartelă. Îmi aduc bine aminte de stabilizarea din 1952, când, după schimbarea banilor, am fost trimis de mama să cumpăr 100 gr. de salam, o adevărată sărbătoare gastronomică. La Crăciunul din acei ani știam că vom primi un cadou, o portocală care se împărțea între cei prezenți, una sau două felii la fiecare.

Clasele primare le-am urmat la Școala Germană „Honerus”, de unde păstrez amintiri frumoase. În primul rând excursiile cu clasa în Poiana Brașov. Dragostea de natură și excursii, pe care părinții mi le insuflaseră din prima copilărie, s-au consolidat puternic atunci. Îmi mai aduc aminte de câteva întâmplări petrecute mai târziu, când eram deja la liceu. Am urmat Liceul „Unirea”. Mă plimbam, cred că era prin 1957, cu un bun prieten, coleg, pe strada Republicii și discutam despre situația în care ne găseam și se găsea țara. La un moment dat am afirmat că „trăim într-o lume în care ești obligat să te prefaci ca să poți supraviețui”. Din spatele nostru o voce amenințătoare ne-a spus: „opriți-vă și spuneți-mi de ce afirmați acest lucru”. Ne-am speriat amândoi și am luat-o la fugă, fără să-l vedem pe cel care puneă întrebarea. Acesta a început să strige și să amenințe. Noi eram însă departe. Cealaltă întâmplare se referă la felul în care un coleg, Bumbi Pantelimonescu, care, cu un curaj ieșit din comun, a cântat în 1958, pe strada Republicii, Hora Unirii. A fost arestat. Peste un an, Hora Unirii se va cânta oficial la radio. O altă întâmplare s-a petrecut când eram în penultima clasă de liceu. Pe lozinca afișată în clasă, pe care era scris „Trăiască 1 Mai”, se adăugase un zero, după cifra unu și se citea: „Trăiască 10 Mai”. Faptul a fost raportat de o colegă, care se afișa ca fiind foarte convins comunistă, dirigintelui, profesorul de științe naturale Vizitiu, care cu multă abilitate a mușamalizat lucrurile. Am bănuț că nu a fost un act de curaj, ci o provocare a Securității, să vadă cum reacționăm. Era epoca în care se strângea șurubul: trebuia terminată colectivizarea și armata rusă plecase din România.

Nu am regretat niciodată că am urmat Politehnica

S.P.S.: *Acest Bumbi Pantelimonescu nu este altul decât pictorul brașovean, cunoscut cu pseudonimul Mihai Alexandru, descendent din familia Țânțu, importantă pentru istoria orașului. După această paranteză explicativă reluăm dialogul. Un alt moment al biografiei dumneavoastră, pe care vi-l supun atenției, sunt studiile universitare. De ce ați optat pentru Politehnică și nu ați urmat profesia tatălui?*

A.I.H: Foarte simplu. Din cauza categoriei sociale căreia aparțineam. Practic, singura posibilitate de a urma studii superioare era învățământul politehnic. La aceasta se adăuga faptul că nu-mi puteam permite să plec de acasă, nu existau mijloacele materiale necesare. Pe de altă parte, matematica și fizica îmi plăceau și majoritatea prietenilor, colegi de generație, de liceu, aleseseră să devină ingineri. Nu am regretat niciodată că am urmat Politehnica, căci studiile de inginerie te formează ca om. Exactitatea, rigoarea, măsura – cum i-a răspuns Ioan Brătianu lui Nicolae Iorga, care-l întreba ce poate el învăța de la un inginer – sunt foarte utile și în viața cea de toate zilele. Dar, în același timp, eram atras de studiile umaniste, de istorie și filozofie, doream să înțeleg lumea în ansamblul ei, să depășesc granițele ridicate artificial de demersul analitic și să deschid porțile abordării holistice, globale, integratoare, transdisciplinare. Să privesc lumea, viața în toată complexitatea ei și să încerc s-o înțeleg. Aceasta explică în mare parte orientarea mea spre istoria științei și tehnicii, spre epistemologie, cu precădere istoria tehnicii. S-a dovedit a fi o alegere bună din punct de vedere al carierei, deoarece istoria tehnicii era un domeniu în formare, nesaturat, în care existau reale posibilități de afirmare. Când am terminat la Brașov, în 1965, Facultatea de Mecanică, Secția Automobile și Tractoare, istoria tehnicii nu exista ca disciplină în România. Ea nu este pe deplin recunoscută nici astăzi. Istoria științei și tehnicii nu face parte din disciplinele în care să se poată susține doctorate. La terminarea facultății eram, de altfel, intrigat de faptul că aproape toate marile discipline aveau istoria lor recunoscută ca disciplină: istoria literaturii, a muzicii, a artelor plastice, a religiilor, a filozofiei, a dreptului, a medicinei, a arhitecturii, a diferitelor ramuri ale științelor: matematică, fizică, chimie, biologie etc., nu însă și istoria tehnicii.

M-au ajutat soarta și părinții mei. Mama mi-a pus în mână, încă înainte de-a intra în liceu, o foarte bună cărțuție de istoria filozofiei, iar tatăl meu m-a ajutat să-mi definesc un proiect de carieră bazat pe istoria tehnicii.

S.P.S.: *Vă întreb direct: de ce ați plecat definitiv în Franța?*

A.I.H: Am ales exilul din mai multe motive. În primul rând pentru că voiam să trăiesc în libertate și de mic copil știam că România nu este sub comuniști decât o mare închisoare. Doream nespuse de mult să călătoresc, să văd lumea, ori oribilele dificultăți pentru a obține eventual un pașaport erau insuportabile. Tatăl meu mi-a spus când eram în liceu, după ieșirea lui din prima detenție, că am obligația față de mine însumi și de copiii mei să fac tot posibilul pentru a trăi în lumea liberă. A adăugat, însă, că asta nu înseamnă să-mi uit rădăcinile, strămoșii. În al doilea rând, am plecat din România comunistă pentru a găsi o modalitate de a-mi construi o carieră conform dorințelor mele și ale părinților mei. Ei m-au sfătuit întotdeauna să intru în învățământul superior și acest lucru era imposibil în

România în disciplina pe care o alesesem: istoria științei și tehnicii.

Tata a insistat să mă înscriu la un doctorat în acest domeniu în Occident, unde disciplina începuse să fie recunoscută în mediul academic și universitar. M-a informat că la Paris, la CNAM (Conservatoire National des Arts et Métiers), s-a creat în 1968 prima catedră de Istoria tehnicii din Franța pentru Maurice Daumas, fondatorul disciplinei în această țară. Tata l-a cunoscut pe Maurice Daumas, căruia i-a vorbit de preocupările mele în legătură cu istoria tehnicii, și acesta s-a arătat interesat să-mi conducă un doctorat în domeniu. Era necesar să mă deplasez la Paris, adică să mi se elibereze un pașaport, fapt practic imposibil pentru categoria mea socială. Și atunci am decis să depun o cerere oficială de înscriere la doctorat în străinătate. Am avut, însă, șansa să obțin în vara lui 1972 un pașaport turistic pentru o vizită în Franța la familia soției mele. Ea era franțuzoaică, o cunoscusem în România și ne-am căsătorit în toamna anului 1971. Obținusem autorizația de căsătorie de la autoritățile române, fără de care nu te puteai căsători cu un cetățean străin, declarând că ne stabilim în România.

S.P.S.: Ajuns la Paris, ați luat legătura cu români stabiliți în capitala Franței, pentru a vă înlesni adaptarea la condițiile într-o țară străină?

A.I.H: Ajuns la Paris, am luat legătura cu mai mulți români, prieteni ai tatălui meu, printre care Nicolae Penescu, fost ministru de interne în guvernul Sănătescu, secretar general al PNT, care m-a primit, ajutat și sfătuit cu multă generozitate și atenție. Grație lui am cunoscut ce se petrecea în exilul românesc. Bineînțeles că am avut prilejul să cunosc o serie de români care militau, atât pe tărâm politic, cât și cultural în lumea liberă, printre care Ioan Rațiu, cu care mă înrudesc. Am restabilit relațiile și cu o serie de prieteni și colegi care ajunseseră înaintea mea în Occident.

S.P.S.: Vă preocupa și cariera dumneavoastră. Cum v-ați integrat în viața profesională?

A.I.H: Exact. Trebuia, în primul rând, să-mi asigur o existență și pe cât posibil o carieră. Ajuns la Paris, l-am contactat pe prof. Maurice Daumas, m-am înscris la doctorat și am fost angajat pe un post de asistent-cercetător la CNAM. Nu m-am mai întors în țară până la decesul tatălui meu, în august 1979. Între timp, în martie 1977, îmi dădusem doctoratul și obținusem cetățenia franceză. În anul universitar 1978-79, obținând o bursă NATO, am fost în Statele Unite la studii postdoctorale, cercetător asociat la universitățile Princeton, Harvard, Pennsylvania și la Smithsonian Institution.

Profesorul Maurice Daumas a fost cel căruia îi datorez în bună măsură cariera mea universitară. Am întâlnit și mulți alții, francezi și americani cu precădere, care m-au susținut,

atât pe linie profesională, cât și politică și administrativă. O listă prea lungă ca să fie amintită aici.

În 1995, am ocupat prin concurs postul de profesor universitar titular la Université de Technologie Belfort-Montbéliard (UTBM). Între 2001-2010 am fost membru al Directoratului UTBM și director al Departamentului Relațiilor Internaționale al Universității.

În 1991 am înființat Asociația Solidarité Universitaire France – Roumanie (SUFR), corespondentul Solidarității Universitare din România. Am fost secretar general al acestei asociații, care l-a avut ca președinte pe prof. Bernard Debré, fiul prim-ministrului generalului Charles de Gaulle, Michel Debré. În 2006 am devenit și expert străin al Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS) și am făcut parte dintr-o serie de comisii de evaluare a mai multor universități.

S.P.S.: Aveți o carte de vizită impresionantă. Internetul oferă informații, care acoperă multe pagini, despre activitatea dumneavoastră științifică și didactică. Să revenim la tema dominantă a dialogului nostru: trăirea intensă a lui Alexandru Ioan Herlea pentru țara sa. În acest context voi formula întrebările. În schimburile noastre de idei, cum am spus, telefonice, era prezentă Asociația „La Maison Roumaine” (Casa românească), al cărei președinte sunteți din anul 2011. Numele sună ca o promisiune. Cu siguranță și istoria Asociației este pe măsură?

A.I.H: În anul 2011 am fost ales președinte al Asociației „La Maison Roumaine” din Paris. Obiectivele acestei asociații, așa cum se găsesc ele definite în statut, sunt: „păstrarea fidelă și valorificarea patrimoniului cultural român în Franța și în lume, comunicarea liberă a ideilor și continuarea legăturilor culturale care unesc popoarele francez și român de mai bine de două secole”. Aceasta implică cunoașterea culturii și identității românești în țările UE, în primul rând în Franța, promovarea contribuției românilor la cultura franceză și universală, a Franței și a francezilor la modernizarea României. Implementarea valorilor umane în România și urmărirea procesului de integrare în UE a țării constituie și ele obiective ale asociației.

„La Maison Roumaine” este o asociație franceză creată în 1982 de un grup de exilați români și este una dintre cele mai cunoscute asociații ale românilor din Franța. Președinții ei au fost: Cristina Sturdza (1982-1986), Alexandru Ghika (1987-1999), Victor Popescu (2000-2011). Din asociație au făcut parte numeroase personalități ale exilului românesc: Mircea Eliade, Stefan Lupașcu, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Ioana, Maria și Vintilă Brătianu, Emil Turdeanu, Mihai Sturza, Neagu Djuvara, Cicerone Poghiric, Cicerone Ioanițoiu, Remus Radina și mulți alții. Ea a beneficiat de susținerea Primăriei Parisului, a lui Jacques Chirac.

În 2012, fiind președinte, am făcut demersurile necesare și am obținut ca „La Maison Roumaine” să fie repertoriată

de către CTHS (Comité des Travaux Historiques et Scientifiques) ca societate savantă franceză și de atunci participă la congresele anuale organizate de aceasta. Ea este totalmente autonomă, netutelată de nimeni, spune lucrurilor pe nume, străduindu-se ca adevărul să fie riguros respectat. Resursele sale financiare se reduc la cotizațiile membrilor și rarele donații ale unor susținători. Activitatea este asigurată grație voluntarilor. „La Maison Roumaine” desfășoară un larg evantai de activități, conferințele pe care le organizează ocupând un loc central.

șoară un larg evantai de activități, conferințele pe care le organizează ocupând un loc central.

S.P.S.: Sunteți un nume apreciat în plan politic și diplomatic. Văd aceste dimensiuni ca o continuare a tradiției familiei. Întreaga dumneavoastră lucrare a fost pusă în slujba României și subliniez acest lucru. Vă incit cu un fapt care a făcut ceva vâlvă în Franța: interpelarea Ministrului de Externe al Franței, Roland Dumas, în urma publicării în 15 ianuarie 1990 a interviului dumneavoastră intitulat „Alexandru Herlea. La France privilégie le clan communiste”/ „Alexandru Herlea: Franța favorizează clanul comunist”, apărut în Le Quotidien de Paris, important ziar al capitalei.

A.I.H: În interviu am comentat faptul că Ministrul de Externe francez de atunci, Roland Dumas, în cursul vizitei pe care a întreprins-o la București, la începutul lui ianuarie 1990, s-a întâlnit cu Ion Iliescu și Petre Roman și a refuzat să-l vadă pe președintele PNȚCD, Corneliu Coposu, cea mai reprezentativă personalitate a opoziției anticomuniste. Acest articol a fost utilizat în ședința Senatului Franței din 19 aprilie 1990 de către senatorul Michel Chauty pentru

interpelarea lui Roland Dumas; interpelare publicată în Jurnalul Oficial. Fapt revelator pentru viața politică a acelor ani.

Pe 17 ianuarie 1990, fiind la București și făcând parte din conducerea PNȚCD, Corneliu Coposu m-a însărcinat să merg la Brașov și să mă ocup de organizarea Filialei PNȚCD din județ. Am plecat imediat. La Brașov am luat legătura cu câțiva vechi național-țărăniști, prieteni ai tatălui meu, foști deținuți politic. Am hotărât convocarea unei reuniuni care a avut loc la sala Reduta. La reuniune sala a fost plină până la refuz. S-a discutat mult și țin minte că am fost întrebat: ce faceți cu foștii membri ai PCR? Am răspuns că foștii membri de partid, ca și toți românii, au fost victimele

unui sistem și că țara se va reconstrui cu ei. Există, desigur, și excepții, am spus: cei care au sânge pe mâini. Au fost și alte discuții, dar cea privitoare la foștii membri PCR mi-a rămas în minte ca fiind cea mai importantă. La sfârșitul lui februarie 1990, asociația Action pour la Démocratie en Roumanie, pe care o creasem la Paris cu puțin timp înainte și al cărei președinte eram, *de facto* filiala din Franța a PNȚCD, a organizat prima vizită în străinătate a Președintelui Corneliu Coposu. A fost primit cu mult interes și deosebită considerație de către lumea politică franceză. L-au primit președinții principalelor partide de centru și de centru dreapta, printre care Jacques Chirac, președintele partidului RPR (Rassemblement pour la République) și primar al Parisului, l-au primit președinții de grupuri parlamentare din Senat și Cameră, precum și de alte personalități importante.

S.P.S.: *Pentru cine nu știe, ați fost Ministru pentru Integrare Europeană (1996-1999) și ambasador, șef al Misiunii României pe lângă Uniunea Europeană (2000-2001), dar și membru al Comitetului Executiv (1998-2009) și vicepreședinte (1998-2001) al Internaționalei Democrat-Creștine. Ați participat la toate momentele cheie când se punea problema deschiderii negocierilor de aderare a României la Uniunea Europeană. Sunteți o voce autorizată care poate relata cu obiectivitate demersurile făcute atunci de forțele politice ale țării.*

A.I.H.: Lucrurile stau cam așa. În „Agenda 2000” a Comisiei UE, unde se definea strategia de dezvoltare a UE pentru începutul sec. XXI, dată publicității în vara anului 1997, nu se prevedea începerea negocierilor de aderare cu România. După șapte ani de conducere FSN, între 1989 și 1996, nivelul impus de criteriile de aderare pentru a putea deschide aceste negocieri era departe de a fi atins. La Summit-ul de la Luxembourg al UE, programat în decembrie 1997, trebuia să se anunțe începerea negocierilor numai cu cinci state, foste comuniste: Cehia, Polonia, Ungaria, Slovacia și Slovenia, plus Cipru. Noua conducere de la București, Președintele Emil Constantinescu și Guvernul au hotărât să facă totul ca România să nu fie exclusă din procesul de integrare în UE. Ce se încerca să se obțină înaintea Summit-ului de la Luxembourg era ca toate cele douăsprezece țări candidate să continue să participe la procesul de pregătire pentru integrarea în UE. Ca ministru pentru Integrare Europeană, eram evident foarte implicat și m-am angajat personal utilizând diferitele legături pe care le aveam, începând cu cele din familia creștin-democraților europeni. Am fost singurul reprezentant al unei țări est-europene care, invitat la Congresul Partidului Creștin-Democrat German – CDU, de la Leipzig, în octombrie 1997, am avut onoarea să vorbesc de la tribuna la care se găsea Cancelarul Helmut Kohl.

S.P.S.: *Ce legătură exista între PNȚCD și Partidul Popular European? Ce poziție aveți?*

A.I.H.: În calitate de reprezentant al PNȚCD, făceam parte din Comitetul executiv al PPE (Partidul Popular European), cel mai important partid din Parlamentul European (PE) și am participat la Congresul acestuia, care a avut loc în Franța, la Toulouse, în 7-9 noiembrie 1997. Aici s-au luat hotărâri majore privind procesul de extindere a UE, care vor fi adoptate o lună mai târziu, la Summit-ul de la Luxembourg. Convenisem cu omologul bulgar, Nadejda Mihailova, să intervenim împreună pentru a obține o rezoluție mai favorabilă României și Bulgariei, care erau rămase cel mai în urmă în îndeplinirea criteriilor de aderare și cele mai amenințate de un tratament diferit. Dar prima zi a reuniunii nu se desfășurase așa cum am sperat. Omologul de la Sofia nu era prezent. M-am zbatut de unul singur și, la sfârșitul zilei, poziția PPE față de România și Bulgaria rămăsese neschimbată. Seara, la cină și, mai ales, după, mi-am continuat pledoaria în favoarea României, beneficiind de atenția unor membri importanți ai PPE, cu care eram în relații amicale, precum germanul Hans-Gert Pöttering, viitorul președinte al PE, italianul Angelo Benassola, președintele fundației Alcide de Gasperi și francezul François Bayrou, președintele partidului FD (Force Démocrate). Dezbaterea de la Congresul PPE despre strategia de extindere a Uniunii Europene, începând cu situația României și Bulgariei, s-a reluat a doua zi. Unele pledoarii în favoarea României au fost remarcabile, precum cea a lui A. Benassola și F. Bayrou. S-a reluat și votul și rezoluția adoptată de Congresul PPE de la Toulouse afirma acum că toate țările candidate, inclusiv România și Bulgaria, rămân în procesul de largire. Unele începeau imediat negocierile, celelalte urmau să intensifice pregătirea pentru aderare, primind un ajutor mărit din partea Uniunii Europene. Toate statele candidate urmau să semneze „Parteneriate de Aderare”. Consider acesta un succes major pe care l-am obținut în cursul vieții mele politice.

S.P.S.: *Sunt pași importanți făcuți pentru aderarea României la UE. Demersurile dumneavoastră au continuat.*

A.I.H.: Exact. În anii următori am continuat să acționez în același sens pentru ca UE să ia decizia de deschidere a negocierilor de aderare cu România. Astfel, în perioada 6-8 iunie 1998 am organizat la București o vizită a conducerii PPE, în frunte cu președintele Wilfried Martens. Miza era obținerea unei declarații de susținere a României și, mai ales, a sprijinului pentru transformarea criteriului politic de aderare într-o condiție determinantă pentru începerea negocierilor. Acest criteriu se putea considera că România îl îndeplinește mai bine comparativ cu celelalte trei criterii, în special cel economic și cel al administrației publice. Am susținut acest punct de vedere și cu ocazia întâlnirii liderilor PPE și ale grupului parlamentar PPE de

la Marbella, Spania, din iulie 1999, la care a participat și comisarul pentru lărgire al Comisiei UE – Hans van den Broek. Aici subiectul a fost discutat în detaliu, subliniindu-se faptul că menținerea în continuare a celor patru criterii de aderare ca inseparabile va afecta România și Bulgaria, penalizând aceste țări în perspectiva deschiderii negocierilor. La acest Congres s-a definit poziția PPE de promovare ca prioritar a criteriului politic. A fost o reușită la care am contribuit în mod substanțial, ca și în cazul Congresului PPE de la Toulouse din 1997. Această abordare a fost reținută de Comisia UE și acceptată ca atare de Consiliul UE de la Helsinki din decembrie 1999. A fost o evoluție esențială, care a permis deschiderea negocierilor de aderare cu România. De asemenea, în noiembrie 1999, la inițiativa mea, ales, cu un an înainte, vicepreședinte al Internaționalei Democrat – Creștine (IDC), organizație din care făcea parte nu numai PNȚCD dar și PPE, Bucureștiul găzduia reuniunea anuală a Comitetul Executiv al IDC. El nu se întrunise niciodată până atunci într-o țară din estul Europei. Cu doar o lună înaintea Summit-ului de la Helsinki din decembrie 1999, la care s-a luat decizia deschiderii negocierilor de aderare a României la UE, țara aduna puncte în favoarea acestei decizii. Sunt momente pe care istoria cred ca le va reține.

S.P.S.: Cine v-a solicitat să preluați portofoliul Ministerului Integrării Europene?

A.I.H.: Emil Constantinescu, Ioan Diaconescu, Victor Ciorbea, Ana Blandiana, Mihai Băcanu. Ei mi-au vorbit la început de Ministerul de Externe, însă lucrurile erau complicate cu PD.

Am simțit nevoia să fiu util

S.P.S.: Erați deja cunoscut în lumea universitară franceză și științifică internațională. De ce ați acceptat propunerea de a fi ministru și ambasador într-o Românie aflată pe nisipuri mișcătoare?

A.I.H.: Iubesc catedra și studenții, mă pasionează cercetarea, dar nu sunt un șoarece de bibliotecă. Am simțit nevoia să-mi trăiesc viața sub toate aspectele și să fiu util, să mă bat pentru mine și pentru toți ceilalți. Urăsc nedreptatea și am oroare de lașitate, mi-a plăcut să fiu pe scenă.

S.P.S.: Pentru următorul răspuns al dumneavoastră la întrebarea mea, vă citez: „Sunt brașovean, părinții și fratele meu sunt îngropați în cimitirul Groaveri. O atenție particulară am acordat-o relațiilor cu Universitatea Transilvania din Brașov, oraș în care m-am născut, mi-am făcut studiile și de care am rămas foarte legat sufletește”. Ei bine, despre acest lucru vă rog să vorbiți.

A.I.H.: Am venit în România imediat după evenimentele din decembrie '89, în 15 ianuarie 1990. Eram mandatat de CNAM, unde eram conferențiar, să fac un raport despre situația muzeologiei tehnice și a unor instituții de învățământ tehnic și economic superior din România. Am ales trei Universități și un muzeu: Universitatea Politehnică (UPB) și Academia de Științe Economice (ASE), ambele din București, Universitatea Transilvania din Brașov (UTBv) și muzeul „Dimitrie Leonida” din București. Am fost întotdeauna preocupat să fac tot ce pot pentru a susține și ajuta UTBv. În anii următori am menținut legături cu UTBv, începând cu Facultatea de Inginerie Mecanică, secția Automobile și Motoare.

Ajungând profesor titular la UTBM Belfort, membru al Comitetului de Direcție, am inițiat, în vara anului 1996, cu ocazia unei vizite la Brașov, un proiect de colaborare între cele două universități. Relațiile de colaborare, atât în domeniul pedagogic, cât și de cercetare, s-au intensificat începând cu septembrie 2001, când, revenind definitiv la UTBM, după cei aproape 5 ani de absență, cât am fost ministru și ambasador în România, am fost numit director al relațiilor internaționale. În această calitate am prezentat un proiect foarte ambițios de creare, pe modelul celor trei universități de tehnologie din Franța – Université de Technologie de Compiègne (UTC), Université de Technologie de Troyes (UTT) și UTBM, care dezvoltaseră o inginerie pedagogică performantă – a unei a patra universități de tehnologie în România, ca parte din această rețea. Am obținut destul de rapid sprijinul Ministerului Învățământului și al Ministerului de Externe din Franța. Ca primă etapă, proiectul prevedea crearea a trei masterate francofone la UTBv.

Am inițiat și susținut în paralel și alte colaborări, atât în domeniul pedagogiei și al cercetării, cât și al schimbului de studenți și profesori, cum ar fi Școala de vară intitulată „La qualité dans l'industrie”, care a avut loc la Brașov în iulie 2005, organizată de UTBv în colaborare cu UTBM. Am susținut, de asemenea, organizarea la UTBv, în iulie 2014, a celui de al 41-lea Congres al Societății Internaționale de Istoria Tehnicii (ICOHTEC), al cărei președinte fusesem. Să mai amintesc că am fost responsabil din partea UTBM în proiectul privind managementul patrimoniului multicultural, intitulat EUROLAND, un proiect european „Leonardo da Vinci”, la care au participat: UTBv (inițiator) și Consiliul Județean din Brașov, UTBM și Universitatea Bochum din Germania.

Voi încheia acest fragment dintr-un dialog mai amplu cu mulțumirile pe care vi le adresez pentru timpul acordat de la Paris și, mai ales, pentru frânturile de istorie adevărată predata prin răspunsuri.